

Färdplan för den nationella utvecklingen av kulturturismen. Arbetsgruppens förslag

Sammanfattning

21.6.2022

1 Bakgrund till färdplansarbetet

Huvudsyftet med färdplanen för den nationella utvecklingen av kulturturismen är att skapa en gemensam inriktning för en hållbar och konkurrenskraftig kulturturism i framtiden. Förslaget till färdplan har utarbetats av en arbetsgrupp som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet.

Färdplanen för kulturturismen främjar målet att stärka kulturturismen i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Bakom färdplansarbetet finns även Finlands turismstrategi samt flera strategier och riktlinjer inom kulturpolitiken.

2 Vision 2030

Kulturturismen ska skapa hållbar tillväxt, utmärka sig genom sin upplevelserikedom och påverka genom nätverk.

3 Definition av kulturturismen

I färdplanen definieras kulturturism enligt följande:

Kulturturism är affärsverksamhet som är förenlig med hållbar utveckling och tjänster där lokala kulturella resurser tolkas och görs tillgängliga för turister, invånare i området och människor i närområdet. Kulturturismen grundar sig på turisternas vilja att uppleva resmålets kultur under sin resa.

De kulturella resurserna behandlas med respekt inom kulturturismen och deras värde stärks på ett hållbart sätt. Kulturturismtjänster skapas i samarbete mellan olika aktörer. Kulturturismen kan grunda sig på vad som helst för kultur eller konstgren, evenemang, plats, resmål eller fenomen: en föreställning, en utställning, ett kulturevenemang, ett materiellt eller immateriellt kulturarv, en kulturmiljö, ett landskap eller en upplevelse av den lokala livsstilen.

4 Färdplanens mål och åtgärder

Färdplanen är indelad i fem olika målområden som även innehåller förslag till åtgärder. I det här sammandraget anges de aktörer som genomför åtgärderna i parentes efter varje åtgärd. Den huvudsakliga aktören står med fet stil.

I det finskspråkiga förslaget har dessa kapitel numrerats 5.1–5.5.

4.1 Kulturturismtjänster skapas genom möten

En hållbar kulturturism bygger på samarbete. Målet med färdplanen är att stödja förutsättningarna för ett samarbete som omfattar hela värdenätverket, allt från produktifiering och produktutveckling till marknadsföring och försäljning. I samarbetet spelar i synnerhet de regionala samordningsmodellerna och aktörerna en nyckelroll.

Åtgärder

Kulturturismens kontaktytor utvidgas

- Förutsättningarna för förmedlingsverksamhet inom kulturturismen stärks. (**Utbildningsorganisationerna**, kommunerna, landskapsförbunden)
- Erfarenheterna av de gemensamma studiehelheterna inom kultur och turism samt närliggande sektorer kartläggs och utnyttjas vid utvecklingen av utbildningsutbudet. (**Utbildningsorganisationerna**)

Tätare samarbetsnätverk inom kulturturismen

- Den regionala samordningen av kulturturismen stöds för att utveckla samarbetet mellan kultur- och turismaktörerna samt produktifieringen. (**Business Finland/Visit Finland**)
- Det regionala samarbetet utökas genom att man ordnar fysiska och virtuella nätverksmöten och verkstäder samt genom att stödja projektarbetet. (**Landskapsförbunden, kommunerna**, de regionala aktörerna inom kultur och turism, aktörerna inom kulturturism)

- Man uppmuntrar till att utveckla samarbetet kring olika kulturella teman.
(**De regionala aktörerna inom kultur och turism**, Business Finland/Visit Finland, undervisnings- och kulturministeriet)

4.2 Hållbar kulturturism

Hållbarhet är den grund på vilken den gemensamma verksamhetskulturen för de olika aktörerna inom kulturturismen ska byggas i framtiden. Som stöd för utvecklingsarbetet behövs praktiska hållbarhetsåtgärder, kompetensutbyte och kompetensutveckling. De praktiska ramarna för ansvarsfullhetsåtgärderna bildas av Visit Finlands program Sustainable Travel Finland (STF).

Åtgärder

Den hållbara verksamhetskulturen inom kulturturismen stärks

- Informationen om betydelsen av ansvar inom kulturturismen stärks bland annat genom kommunikation. (**Business Finland/Visit Finland, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet**, kulturektors nationella organisationer, aktörerna inom kultur- och turismsektorn)
- Kulturobjekt, kulturevenemang och företag inom kulturektorn och de kreativa branscherna uppmuntras att vika in på STF-stigen. (**Business Finland/Visit Finland**, kulturektors nationella organisationer, de regionala aktörerna inom turism)
- Olika hållbarhetsdimensioner beaktas i den offentliga finansiering som anvisas turismprojekt. (**Finansiärerna**)
- Man utreder möjligheterna att skapa en verksamhetsmodell som stöd för identifieringen av äkta och ansvarsfulla sameturismprodukter. (**Sametinget, undervisnings- och kulturministeriet**)
- Man ökar medvetenheten om de anvisningar om ansvarsfull och etiskt hållbar sameturism som sametinget godkänt. (**De regionala aktörerna inom kultur och turism, Business Finland/Visit Finland**, landskapsförbunden, kommunerna, sametinget)

Den kulturella dimensionen i STF-programmet främjas

- STF-programmet går igenom som helhet med tanke på kulturturismens behov. (**Business Finland/Visit Finland**, undervisnings- och kulturministeriet)
- Coachningarna inom STF-programmet utvecklas så att de tjänar kulturaktörerna allt bättre och beaktar kulturturismen och den kulturella hållbarheten i coachningarna för turismaktörer. (**Business Finland/Visit Finland**)

- Man bedömer regelbundet lämpligheten hos de nationella indikatorerna för hållbar turism när det gäller att mäta kulturell och social hållbarhet i kultur-, kulturarvs- och kulturmiljöobjekt med beaktande av objektens särdrag, och mätarna utvecklas utifrån dessa observationer. (**Business Finland/Visit Finland**, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Forststyrelsen)

4.3 En nationellt och internationellt attraktiv kulturturism

Ett attraktivt utbud av kulturturism bygger på ett högklassigt innehåll. För att utveckla produktutbudet behövs ett kundorienterat och ansvarsfullt produktutvecklingsarbete samt kompetensutveckling. Som stöd för en internationell kulturturism bör man ytterligare stärka kulturens synlighet i Finlandsbilden och arbetet för att främja turismen.

Åtgärder

Produktutbudet inom kulturturismen utvecklas högklassigt och kundorienterat

- Det mångsidiga turismutbudet kompletteras med produktifierat kulturinnehåll. (**Kulturturismaktörerna**, de regionala turistaktörerna)
- De regionala kulturella styrkorna utnyttjas och stödas för att öka den mångsidiga kulturturismen året runt både för finländska och internationella turister. (**Landskapsförbunden, kommunerna**, Centret för konstfrämjande, de regionala aktörerna inom kultur och turism)
- Produktifieringen, marknadsföringen och försäljningen av kulturturismen stöds genom att man informerar kulturturismaktörerna om och introducerar befintliga verktyg, såsom handböcker, Visit Finland Academics coachningar och utbildningshelheter för kulturturismen. (**De regionala turistaktörerna**, Business Finland/Visit Finland, kultursektorns nationella organisationer)
- Synligheten för kulturobjekt i naturmiljö stärks ytterligare i naturturismens kommunikationskanaler, såsom tjänsten Luontoon.fi. (**Forststyrelsen**, kommunerna, de regionala turistaktörerna)
- Man gör nationella stadsparker, landskapsvårdsområden, byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY), nationellt värdefulla landskapsområden (VAMA) och andra nationellt betydande objekt mer kända och utnyttjar dem allt mer inom turismen. (**Miljöministeriet, Finlands miljöcentral, Museiverket**, NTM-centralerna, kommunerna)

Ökad kompetens inom kulturturismen

- Informationen och kompetensen om kulturturismens målgrupper ökas. (**Business Finland/Visit Finland, högskolorna**)

- Aktörerna i kulturbranschen erbjuds möjligheter till produktifiering, servicedesign, marknadsföring och försäljning i anslutning till kompetensutvecklingen. (**De regionala aktörerna inom kultur och turism**, utbildningsorganisationerna, Forststyrelsen)
- Turistaktörernas kännedom och kompetens om kulturen ökas inom ramen för arbetet med att utveckla ansvarsfull turism. (**Kultursektorns nationella organisationer, kultursektorns regionala aktörer, kultur- och konstaktörerna**, Business Finland/Visit Finland, kommunerna)
- God praxis och kompetens delas och peer-to-peer-utvecklingen stöds. (**Kulturturismaktörerna**, kommunerna, landskapsförbunden, högskolorna, de nationella nätverken)

Internationalisering av kulturturismen

- Kulturturismaktörerna erbjuds sparrings- och stödtjänster för att internationalisera verksamheten och uppmantras att vika in på en väg mot internationalisering. (**Business Finland/Visit Finland**, utrikesministeriet och de övriga kärnaktörerna inom Team Finland, de regionala turistaktörerna, kultursektorns nationella organisationer)
- Man lyfter fram särdragen i Finlands kulturutbud och t.ex. evenemangen av Europeiska kulturhuvudstaden 2026 inom arbetet med Finlandsbilden och när det gäller att exportera kulturen och turismen. (**Undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Business Finland/Visit Finland, de övriga kärnaktörerna inom Team Finland, kommunerna**)

4.4 En digitaliserad och informationsledd kultur- turism

Digitala redskap stöder utvecklingen av kulturturismtjänsterna, allokeringen av marknadsföring och försäljningsåtgärder samt besökarhanteringen. För att kunna utnyttja möjligheterna bör man göra det lättare att hitta kulturturismtjänsterna digitalt. En viktig kanal för detta är den nationella turismdatabasen DataHub som administreras av Visit Finland.

Genom digitalisering och data stöder man också den informationsbaserade ledningen inom kulturturismen. Genom att stärka informationsunderlaget inom kulturturismen synliggör man branschens genomslag.

4.4.1 Åtgärder

Digitalisering och data utnyttjas alltmer för att producera kulturturismtjänster

- Kulturturismaktörerna uppmuntras att föra in uppgifter om sina tjänster i DataHub. (**Business Finland/Visit Finland**, de regionala turistaktörerna, kultursektorns nationella organisationer, kulturturismaktörerna)
- Tillgodogörandet och kompatibiliteten av data om kultur och kulturmiljöer främjas genom att gränssytor utvecklas. (**Museiverket, Forststyrelsen**, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Finlands miljöcentral, kommunerna, landskapsförbunden)
- Man förbättrar möjligheterna att utnyttja kultur- och turismaktörernas dataresurser för att utveckla och marknadsföra turismtjänsterna genom att förbättra olika dataresursers kompatibilitet. (**Undervisnings- och kulturministeriet**, Business Finland/Visit Finland)
- Man erbjuder utbildning och coaching för att utveckla digitala turismtjänster och tjänster inom plattformsekonomin, införa nya tekniker, utnyttja dataanalyser samt använda och tillgodogöra sig av data på ett etiskt sätt. (**Business Finland/Visit Finland, utbildningsorganisationerna**, de regionala turistaktörerna, kultursektorns nationella organisationer)

Smidigare digitala tjänster inom kulturturismen

- Tillgängligheten till information om kulturturismtjänster förbättras på nätet liksom även möjligheterna att hitta information online och köpa tjänster via många olika kanaler. (**Kulturturismaktörerna**, de regionala turistaktörerna, Forststyrelsen)

- Kulturturismaktörerna handleds att använda många olika kanaler och anlita lämpliga återförsäljare och plattformar. (**De regionala turistaktörerna**, Business Finland/Visit Finland)

Kulturturismens informationsunderlag stärks och informationsledningen utvecklas

- Förståelsen för kulturturismens regionalekonomiska effekter ökas liksom även för inkomstanvändningen och inkomstfördelningen i regionerna genom att bland annat information som samlats in om världsarvsobjekten utnyttjas. (**Högskolorna, forskningsanstalterna, kultursektorns nationella organisationer**, kommunerna, Forststyrelsen, landskapsförbunden)
- En utomstående utredning beställs för att få förslag på hur uppföljningen av kulturturismens genomslag kan utvecklas och utvecklingsåtgärder inleds. (**Undervisnings- och kulturministeriet**)
- Kulturobjekt och kulturevenemang stöds vid uppföljningen av besökarantal genom att man delar information och stöder utvecklingen av uppföljningskompetensen. (**Kultursektorns nationella organisationer**)
- Informationsledningen inom kulturturismen stärks genom att färdplanens resultat följs upp. (**Undervisnings- och kulturministeriet**, Business Finland/Visit Finland, arbets- och näringsministeriet)

4.5 Det internationella samarbetet ger ny kraft åt kulturturismen

Många europeiska och internationella åtgärder, avtal och initiativ på kultur- och kulturarvsområdet stöder utvecklingen av en hållbar kulturturism. De olika åtgärderna genomförs bland annat av Europeiska unionen, Europarådet och Unesco. I färdplanen fästs särskild uppmärksamhet vid Europarådets kulturleder, som förenar kulturarvet och samtidskulturen med utvecklingen av en hållbar turism.

Finland anslöt sig till Europarådets utvidgade delavtal om kulturleder (EPA) år 2018. Med hjälp av metoderna i kulturvägsprogrammet strävar man efter att utveckla en kulturturism som är förenlig med hållbar utveckling.

Åtgärder

Europarådets kulturledsverksamhet stärks i Finland

- Den nationella samordningen av Europarådets kulturledsverksamhet stärks genom att samordningsansvaret delas mellan undervisnings- och kulturministeriet och Museiverket. **(Undervisnings- och kulturministeriet, Museiverket)**
 - Undervisnings- och kulturministeriet representerar Finland i EPA-avtalets förvaltningsråd och ansvarar för genomförandet av EPA-avtalet i Finland.
 - Museiverket är nationell kontaktpunkt för EPA-avtalet och erbjuder sakkunnigstöd om Europarådets kulturledsverkssamhet till intresserade objekt och aktörer. Till verkets samordningsroll hör även den internationella uppföljningen av kulturledsprogrammet, nätverkandet med de ansvariga aktörerna i EPA-medlemsstaterna, kommunikationen i anslutning till kulturledsprogrammet och andra samordningsuppdrag för att stödja informationsgången och samarbetet mellan Europarådets kulturledsaktörer.
- Som stöd för samordningen sammankallas regelbundet ett kulturledsforum som samlar Europarådets kulturledsobjekt, aktörer och projekt samt deras intressentgrupper i Finland. **(Undervisnings- och kulturministeriet, Museiverket)**
- Vetskapen om Europarådets kulturledsprogram ökas bland intressentgrupperna och kulturvägarnas synlighet och betydelse som attraktionsfaktorer ökas genom en kommunikations- och informationskampanj.

(**Museiverket**, undervisnings- och kulturministeriet, Business Finland/Visit Finland)

- Man utreder möjligheterna att stödja samarbetet mellan nationella kulturleder och dela god praxis med stöd av nätverksprincipen och under ledning av aktörerna. (**Undervisnings- och kulturministeriet, Museiverket**)

Kulturturismen främjar genomförandet av Unescos kulturarvsavtal

- Man gör det lättare att dela god praxis som gäller hållbar turism vid världsarvsobjekten med andra kulturarvs- och kulturobjekt. (**Forststyrelsen, Museiverket**, landskapsförbunden, kultursektorns nationella organisationer)
- Samarbetet mellan de objekt som registrerats i förteckningen över världsarvsobjekt och Unescos immateriella kulturarv för mänskligheten stärks inom turismen. (**Kultursektorns nationella organisationer**)
- Man stöder en ansvarsfull kulturturism som bygger på det immateriella kulturarvet genom att dela handboken *Yhteinen polku*, som utarbetats av Visit Finland och Museiverket tillsammans. (**Museiverket, Business Finland/Visit Finland**)
- Man ökar medvetenheten om de objekt som registrerats i den nationella förteckningen över immateriella kulturarv och nätverken kring dem samt deras potential som resurser för turismen. (**Museiverket**)

Ökad synlighet och ökat samarbete inom turismen för internationella åtgärder inom kultursektorn

- Man lyfter fram de kulturhuvudstadsprojekt som inletts under utlysningen av Europas kulturhuvudstad och samarbetet inom dem samt det tematiska arbetet som en möjlighet att utveckla kulturturismen i regionerna. (**Landskapsförbunden, kommunerna**, de regionala aktörerna inom kultur och turism)
- Man deltar aktivt i utvecklingen av det europeiska kulturarvsmärket i samarbete med Europeiska kommissionen. (**Museiverket**, undervisnings- och kulturministeriet)
- Man ökar synligheten för evenemangen och åtgärderna i anslutning till Europeiska kulturmiljödagarna och Europarådets landskapskonvention inom olika aktörers kommunikations- och marknadsföringskanaler. (**Miljöministeriet, Museiverket**, undervisnings- och kulturministeriet, de regionala turistaktörerna, landskapsförbunden, kommunerna, kultursektorns nationella organisationer)
- Man utreder hur man kan stödja nätverkandet mellan olika objekt och aktörer som hör till olika europeiska och internationella åtgärder inom

kultur- och kulturarvssektorn och turismsektorn, hur man kan göra det lättare att dela god praxis och hur man kan bidra till uppkomsten av synergier mellan olika åtgärder. **(Undervisnings- och kulturministeriet)**

5 Fortsatta beredning av färdplanen, genomförande och uppföljning

Arbetsgruppens förslag skickas nu på remiss. Förslaget bearbetas till färdplan för den nationella utvecklingen av kulturturismen utifrån remissvaren.

Färdplanens resultat uppföljs som tjänsteuppdrag under ledning av undervisnings- och kulturministeriet. Representanter för de ansvariga aktörer som identifierats i färdplanen bjuds enligt nätverksprincipen in för att delta i uppföljningsarbetet.

Genomförandet av åtgärderna i färdplanen utvärderas första gången i samband med en mellanutvärdering 2026. Färdplanens åtgärder och genomslag utvärderas som helhet efter 2030.